

Energetika hər bir ölkənin milli təhlükəsizlik məsələsidir. Bu gün Azərbaycan öz enerji təhlükəsizliyini təmin edib və Avropanın enerji təhlükəsizliyinə dəstək verən ölkələr sırasındadır. Təsadüfi deyil ki, Avropa İttifaqı ölkəmizi etibarlı tərəfdaş və Pan-Avropa qaz təchizatçısı adlandırır. Çünki Azərbaycan 14 ölkəyə qaz ixrac edir ki, onlardan 10-u Avropa ölkəsidir. İndi Azərbaycan təbii qaz, xam neft, neft və neft-kimya məhsulları, müəyyən həcmdə elektrik enerjisinin ixracatçısıdır. "Yaşıl enerji" layihələrimiz gerçəkləşdikdən sonra kabellər vasitəsilə bu növ enerji də ixrac olunacaq.

Yaxın keçmişdə elektrik enerjiyi sarıdan korluq çəkən, nəinki kəndləri, hətta şəhərləri də işığı saatla alan Azərbaycan bu gün başdan-başa nur içindədir. Bu, son iki onillik ərzində tikilən və yenidən qurulan onlarla enerji obyektləri sayəsində mümkün olub. İndi ölkəmiz elektrik enerjisi ilə həm özünü təmin edir, həm də onu qonşusu olduğu bir neçə ölkəyə ixrac edir.

"Hər bir ölkənin energetika sistemi onun döyünən ürəyidir, əsas motorudur. Bu olmasa, heç nə olan deyil. Bu olmasa, heç bir inkişafdan, heç bir investisiya qoyuluşundan söhbət gedə bilməz. Ona görə enerji olmayan yerdə inkişaf yoxdur". 2020-ci il iyunun 25-də Mingəçevir şəhərində yenidən qurulmuş "Azərbaycan" İES-in açılış mərasimində Prezident İlham Əliyevin dediyi bu sözlər, ümumiyyətlə, ölkəmizdə həmin istiqamətdə aparılan genişmiqyaslı işləri xarakterizə edir.

Yola salmağa hazırlaşdığımız 2025-ci il ərzində də respublikanın müxtəlif yerlərində yeni elektrik stansiya və yarımstansiyaları istifadəyə verilib. Bu il istifadəyə verilən həmin enerji obyektləri əsasən regionları əhatə edir. Prezident İlham Əliyevin bu enerji obyektlərinin hər birinin açılışında iştirak etməsi onların əhəmiyyətinə bir daha diqqət çəkir.

İyunun 24-də dövlətimizin başçısı Mingəçevirdə yeni enerji nəhənginin - 1880 meqavatlıq elektrik stansiyasının açılışını etdi. Yeni stansiya üçün təklif olunan adlar sırasında Prezidentimiz məhz "8 Noyabr"ı seçib. "Çünki bu, bizim şanlı Zəfərimizin tarixidir. Zəfər xalqımıza, dövlətimizə yaraşır". Stansiyanın açılışındakı çıxışında dövlətimizin başçısı bunu bir daha vurğuladı.

Yeni stansiya Mingəçevirin nəinki Azərbaycanın, bütövlükdə Cənubi Qafqazın energetika mərə-

İlham Əliyevin enerji siyasəti

Bu il Zəfər tariximizin adını daşıyan müstəqillik dövrünün ən iri elektrik stansiyası istifadəyə verildi

kəzi statusunu daha da gücləndirdi. Belə ki, hazırda ölkəmizin elektrik enerjisinin 40 faizindən çoxu bu şəhərdə istehsal olunur.

"8 Noyabr" Elektrik Stansiyasının istifadəyə verilməsi həm də Azərbaycanın yaratdığı beynəlxalq əməkdaşlıq və tərəfdaşlıq platformasının daha bir təsdiqidir. Belə ki, bu önəmli layihə İtaliya və Çin şirkətləri ilə birlikdə araya-ərsəyə gəlib. Stansiyanın açılışında sözügedən bu iki ölkənin strateji tərəfdaşlarımız olduğu qeyd edildi. O da diqqətə çatdırıldı ki, "8 Noyabr" stansiyasının istismara verilməsi bir çox məqsədləri təmin edəcək. Məsələn, ölkəmizin enerji sisteminin səmərəliliyi, generasiya gücü artacaq, eyni zamanda şerti yana-

caq sərfiyyatı kəskin aşağı düşəcək və beləliklə, təbii qaza qənaət etmək imkanı yaranacaq. Daxildə nə qədər təbii qaza qənaət edilərsə, ixrac imkanlarımız bir o qədər artacaq. Beləliklə, burada şerti yanacağın sərfiyyatının az olması ölkəmizə əlavə qazanc gətirəcək.

Ümumiyyətlə, son illər bir sıra enerji obyektləri əsaslı təmir olunub, yaxud onların yerində təzə stansiya və yarımstansiyalar tikilib. Bunların sırasında 2025-ci il iyunun 23-də açılan "Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin 110/35/10 kV-luq "Yevlax" qovşağı yarımstansiyasının özünəməxsus yeri var. Belə ki, bu enerji obyekti 60 il əvvəl tikildiyindən tələbatı ödəmirdi. Respublikanın Mər-

kəzi Aran regionunun enerji təchizatının yaxşılaşdırılması, istehlakçıların fasiləsiz keyfiyyətli elektrik enerjisi ilə təmin edilməsi, enerji-sistemin dayanıqlılığının və etibarlılığının artırılması məqsədilə bu yarımstansiya tamamilə yenidən qurulub.

Bu enerji obyekti Yevlaxın tam, Bərdə və Ucar rayonlarının isə müəyyən hissəsi daxil olmaqla 180 mindən artıq əhalinin elektrik təchizatında, o cümlədən "Varvara" Su-Elektrik Stansiyasında istehsal edilən "yaşıl enerji"nin enerjisi sistemə ötürülməsində xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Burada 110 kilovoltluq yeni açıq paylayıcı qurğu quraşdırılıb, ərazidə yeni Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi tikilib.

Kiçik arayış: son beş ildə "Azərenerji" ASC tərəfindən ümumilikdə 47 yerdə sistem əhəmiyyətli ötürücü yarımstansiya tikilib və ya tam yenidən qurulub, 2500 kilometr uzunluğunda yüksək gərginlikli elektrik verilişi xətti çəkilib. Ölkədə ümumi gücü 3000 meqavatdan artıq elektrik enerjisi istehsal edən 45 stansiya tikilib. Təkcə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə tikilən su-elektrik stansiyalarının sayı 38, gücü isə 307 meqavatdır.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdən söz düşmüşkən qeyd edək ki, bu il həmin yerlərdə də bir sıra yeni enerji obyektləri fəaliyyətə başlayıb. Bir zaman mənfur düşmənin əli ilə çırağı söndürülən Xocalıda indi işığımız daha gur yanır. Mayın

9-da açılışı olan "Xocalı" yarımstansiyası və Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi də məhz bunun göstəricisidir.

"Azərişiq" ASC-nin məlumatına görə, 3200 KVA gücündə "Xocalı" yarımstansiyası və Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi Xocalı rayonu ərazisində inşa edilmiş yeni yaşayış komplekslərinin, kənd təsərrüfatı və turizm obyektlərinin, eləcə də sosial-iqtisadi təyinatlı müxtəlif infrastrukturun dayanıqlı, etibarlı və fasiləsiz elektrik enerjisi təminatını həyata keçirmək məqsədi daşıyır. Yarımstansiyanın elektrik təchizatı üçün "Xankəndi-1" və "Əsgəran" yarımstansiyalarından müvafiq olaraq elektrik verilişi xətləri çəkilib.

Bu il Laçında da iki enerji obyekti işə başlayıb. Bunlar Prezident İlham Əliyevin mayın 27-də açılışını etdiyi "Azərenerji"nin "Aşağı Malıbəy" və "Mirik" su-elektrik stansiyalarıdır. Hər iki stansiya Həkəri çayının sağ qolu olan Zabux çayının Laçın rayonunun Malıbəyli və Mirik kəndlərinin ərazisindən keçən hissəsində inşa edilib. 3,1 MVt gücündə "Aşağı Malıbəy" və 3,5 MVt gücündə "Mirik" su-elektrik stansiyalarında ən müasir avadanlıq quraşdırılıb, optik kabel xətləri çəkilib. Bununla da stansiyalar ölkənin enerji sisteminin mərkəzləşmiş SCADA sistemində inteqrasiya olunub.

"Aşağı Malıbəy" və "Mirik" SES-lərdə il ərzində 20 milyon kilovat-saat "yaşıl enerji"nin istehsalı nəzərdə tutulub. Bu, 4,3 milyon kubmetr təbii qaza qənaət etməyə imkan verəcək, il ərzində 8 min ton karbon qazının atmosfərə atılmasının qarşısını alacaq.

Dövlətimizin başçısının avqustun 21-də Kəlbəcər rayonunun Vəng kəndində "Azərenerji" ASC-nin 3 enerji obyektinin - "Aşağı Vəng", "Nadixanlı" və "Çaykənd" kiçik su-elektrik stansiyalarının da açılışını etməsi bir daha göstərdi ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının "yaşıl enerji" zonasına çevrilməsi hədəfinə doğru inamlı addımlar atılır.

Kəlbəcərdə tikilən 8,6 meqavatlıq "Aşağı Vəng" və 8,8 meqavatlıq "Nadixanlı" stansiyalarında il ərzində 48 milyon kilovat-saat elektrik enerjisinin istehsal edilməsi nəzərdə tutulur. Müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş stansiyalar ölkə enerjisi sisteminin mərkəzləşdirilmiş SCADA sistemində inteqrasiya olunub. Burada istehsal olunan ekoloji təmiz "yaşıl enerji" ilə təxminən 25 min nəfər elektrik enerjisi ilə təmin ediləcək.

Beləliklə, təkcə Kəlbəcərdə istifadəyə verilən "yaşıl enerji" obyektlərinin sayı 11-ə çatdı. Bu da Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə həmin istiqamətdə gedən işləri aydın xarakterizə edir. Burada istifadəyə verilən müasir elektrik stansiyası və yarımstansiyalar bir çox digər sahələrin inkişafını təmin edir, nəticə etibarilə insanların doğma yurd-yuvalarına qayıtmasını tezləşdirir.